

Försäkringstekniska riktlinjer för KPA Pensionsförsäkring - Öppen

Regelverksinformation

Bolag	KPA Pensionsförsäkring AB
Beslutad av	Styrelsen
Regelverksägare	VD KPA Pensionsförsäkring AB
Regelverksspecialist	Aktuariefunktionen KPA Pensionsförsäkring AB
Informationsklass	Öppen

Ändringshistorik

Fastställandedatum	Ikraftträdandedatum	Ändring
2017-12-31	2018-01-01	Icke Materiella ändringar
2018-12-10	2019-01-01	Icke materiella ändringar
2019-05-22	2019-06-01	Icke materiella ändringar

Innehållsförteckning

1. Allmänna regler.....	4
2. Verksamhet	5
3. Förräntning av försäkringsbelopp som förfallit till betalning.....	6
4. Principer för hur soliditeten tillgodoses samt regler för förlusttäckning i enskild verksamhetsgren	6
4.3 Fördelning och tilldelning av överskott	6
5. Traditionell liv - Premiebestämd tjänstepensionsförsäkring.....	7
5.1 Bestämning av premier.....	7
5.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning	8
5.3 Principer för återköp och belåning av försäkring samt överföring av försäkrings värde	9
5.4 Principer för fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade.....	10
6. Traditionell liv – Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring.....	11
6.1 Bestämning av premier.....	11
6.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning	12
6.3 Principer för återköp och belåning av försäkring samt överföring av försäkrings värde	14
6.4 Principer för fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade.....	1514
7. Fondförsäkring	1746
7.1 Bestämning av premier.....	1746
7.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning	1846
7.3 Återköp och belåning av försäkring och överföring av försäkringars värde	1847

7.4 Fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade	
<u>1917</u>	
7.5 Periodisk utbetalning	<u>1948</u>
8. Familjepension AKAP-KL	<u>2049</u>
8.1 Bestämning av premier	<u>2049</u>
8.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning	
<u>2120</u>	
8.3 Återköp och belåning av försäkring och överföring av försäkringars värde	
<u>2224</u>	
8.4 Fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade	
<u>2224</u>	

1. Allmänna regler

Dessa riktlinjer innehåller principer för försäkringstekniska beräkningar i enlighet med rådande lag och föreskrifter. Beslut om försäkringstekniska riktlinjer, samt ändringar och avsteg, fattas av styrelsen. Styrelsen ansvarar för att riktlinjerna följs och ska fortlöpande pröva om de behöver ändras. Aktuariefunktionen ansvarar för att föreslå förändringar av riktlinjerna till styrelsen.

KPA Pensionsförsäkring äger rätt att ändra försäkringstekniska riktlinjer även för redan tecknade försäkringar om ändringen inte strider mot för försäkringen gällande försäkringsvillkor. Riktlinjer, beräkningsunderlag samt försäkringsvillkor gäller i kombination för försäkringen.

KPA Pensionsförsäkring ska upprätta försäkringstekniskt beräkningsunderlag som innehåller specificerade regler och definitioner. Beslut om försäkringstekniskt beräkningsunderlag fattas av vd efter förslag av Chefsaktuarien. Aktuariefunktionen ska beredas möjlighet att yttra sig över förslaget innan beslut fattas. Chefsaktuarien ansvarar för uppföljning av det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, samt för att underlagen är kompletta. Beräkningsunderlaget ska innehålla tillämpade metoder, modeller, antaganden och expertbedömningar som används i de försäkringstekniska beräkningarna. Det försäkringstekniska beräkningsunderlaget ska innehålla ändringshistorik. Beräkningsunderlagets detaljnivå kan anpassas med hänsyn till företagets verksamhet.

Antaganden som ligger till grund för de olika försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna ska i första hand bygga på KPA Pensionsförsäkrings egen erfarenhet så långt det är möjligt och data anses som tillförlitligt för sitt ändamål. Vid otillräckligt data så bör information inhämtas från försäkringsbranschen eller annan officiell statistik som stöd vid fastställande av antaganden. I fall där data för fastställandet av antagande är otillräckligt, så bör slutligt val av antaganden innehålla säkerhetsmarginaler som medför att resultatet av försäkringstekniska beräkningar är försiktigt värderade. Gällande beräkning av försäkringstekniska avsättningar ska data uppfylla legala krav på datakvalitet.

En uppföljning av samtliga antaganden, både antaganden avseende försäkringsrisk och andra antaganden, ska ske när så erfordras, dock minst vart femte år. Chefsaktuarien ansvarar för uppföljningen. Aktuariefunktionen kontrollerar uppföljningen och rapporterar till vd och styrelsen. Antaganden som varaktigt bedöms som felaktiga ska justeras.

2. Verksamhet

KPA Pensionsförsäkring bedrivs enligt ömsesidiga principer.

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller försäkringslösningar för arbetsgivarnas pensionsåtaganden i huvudsak inom det kommunala avtalsområdet. Detta omfattar dels anställdas individuella val av premiebestämd pension inom olika kollektivavtalsområden, dels premiebestämd pension för anställda inom avtalsområdet KAP-KL där företaget är förvalsalternativ.

Inom avtalsområdena KAP-KL och PA-03 tillhandahåller KPA Pensionsförsäkring även fondförsäkring. Företaget erbjuder också alternativa pensionslösningar för arbetsgivare medan privat traditionell pensionsförsäkring och privat fondförsäkring är stängd för nyteckning.

Tills sist så tillhandahåller KPA Pensionsförsäkring förmånsbestämda ålderspensioner, tillsammans med familjepension, familjeskydd AKAP-KL och premiefrielseförsäkring.

KPA Pensionsförsäkring bedrivs med följande verksamheter:

- Traditionell liv – Förmånsbestämd pension
  - Tjänstepension med egen överskottsfond
  - Tjänstepension utan egen överskottsfond
- Traditionell liv – Premiebestämd pension
  - Premiebestämd tjänstepension
  - Premiebestämd privat pension
- Fondförsäkring.
  - Fondförsäkring tjänstepension
  - Fondförsäkring privat pension
- Sjuk- och premiefrielseförsäkring (tjänstepension)
- Familjeskydd AKAP-KL

Verksamheten klassificeras som tjänstepensionsverksamhet

KPA Pensionsförsäkring meddelar inte mottagen återförsäkring.

KPA Pensionsförsäkring tillämpar en indelning i försäkringsgrenar och verksamhetsgrenar. Vid indelning i verksamhetsgrenar bör hänsyn, förutom till lagkrav, även tas till följande:

- För sparande försäkringar bör hänsyn tas till olika kundkollektiv. En viktig faktor vid indelning i kundkollektiv är försäkringstid.
- För riskförsäkring bör hänsyn även tas till typ av risk.

Vid översyn av befintliga verksamhetsgrenar bör hänsyn även tas till materialitet.

Den befintliga indelningen i verksamhetsgrenar anges i Försäkringsriktlinjen för KPA Pensionsförsäkring.

3. Förräntning av försäkringsbelopp som förfallit till betalning

Utbetalning av försäkringsbelopp ska ske senast en månad efter det att den som gör anspråk på beloppet fullgjort vad som åligger honom/henne. Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtal varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att en sådan utredning avslutats.

Vid dröjsmål utgår ränta enligt räntelagen.

4. Principer för hur soliditeten tillgodoses samt regler för förlusttäckning i enskild verksamhetsgren

4.3 Fördelning och tilldelning av överskott

Fördelning och tilldelning av överskott ska följa kontributionsprincipen. För avtal tecknade före år 2000 gäller även skälighetsprincipen.

Enligt KPA Pensionsförsäkrings bolagsordning gäller att KPA Pensionsförsäkrings årsvinst ska avsättas till konsolideringsfonden. Konsolideringsfonden får sättas ned i enlighet med vad som anges i bolagsordningen.

Stämman kan årligen ge styrelsen i mandat att sätta ned konsolideringsfonden och besluta om återbäring enligt vad som närmare framgår av stämmans beslut för respektive år.

En traditionell försäkring med avkastningsgaranti berättigar enligt försäkringsavtal till fördelad återbäring, en andel i KPA Pensionsförsäkrings överskottsmedel som, med undantag för aktiekapitalet, utgörs av en konsolideringsfond.

Tilldelning av återbäring för traditionell försäkring med avkastningsgaranti sker i samband med utbetalning.

Fördelat överskott utgör en del av KPA Pensionsförsäkrings riskkapital och är inte garanterat. Det innebär att eventuella framtida underskott kan leda till att överskott reduceras

5. Traditionell liv - Premiebestämd tjänstepensionsförsäkring

Denna del avser engångsbetald pensionsförsäkring som innefattar möjlighet till inbetalning av ytterligare engångspremie utan ny ansökan.

5.1 Bestämning av premier

Hälsodeklaration och riskbedömning ska föregå tecknande och mottagande av försäkring, där företaget står en väsentlig försäkringsmässig risk. Riskbedömning ska ske enligt fastställda formulär. Undantag från detta kan beslutas av KPA Pensionsförsäkrings vd dels i enskilda fall, dels för grupper av försäkrade, där fara för negativt riskurval inte bedöms föreligga.

Riskbedömning enligt ovan ska även ske vid ändring av försäkring, om ändringen medför en utökad försäkringsmässig risk. Undantag kan medges om utökning sker vid av KPA Pensionsförsäkring på förhand definierade tillfällen. Beslut om detta fattas av KPA Pensionsförsäkrings vd.

5.1.1 Avkastning

KPA Pensionsförsäkrings långsiktiga antagande om avkastning ska bestämmas på sådant sätt att företagets soliditet upprätthålls.

5.1.2 Dödlighet och livslängder

Antaganden om livslängd och dödlighet ska relateras till förväntat utfall för det egna försäkringsbeståndet. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna bolaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas. Vid bestämmande av antaganden ska säkerhetsmarginaler tillämpas.

5.1.3 Rätt till ändring

Belastning för kontraktuella optioner¹ bör beaktas så att KPA Pensionsförsäkrings soliditet inte riskerar att försämrats.

---

¹ Omfattar bl.a. rätten att ta ut pensionen temporärt istället för livsvarigt, rätten att flytta pensionskapitalet m.m

5.1.5 Skatt

Antaganden om skattebelastning ska beräknas i enlighet med gällande regler för beskattning av livförsäkringsbolag. Belastning för säkerhet och utjämning i tiden får göras.

5.1.6 Driftskostnader

Belastning för driftskostnader ska syfta till att långsiktigt täcka försäkringens faktiska driftskostnader. Omständigheter som kan leda till olika verkliga driftskostnader mellan olika grupper av försäkringar får beaktas vid bestämning av belastning.

För riskförsäkringar ska premien fastställas för ett år i taget och vara så avvägd att den är tillräcklig för att täcka risken.

5.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning

Den totala försäkringstekniska avsättningen för finansiell redovisning ska motsvara summan av de enskilda försäkringarnas beräknade försäkringstekniska avsättningar, där antaganden är aktsamma.

Tillägg kan göras för erforderliga förstärkningar baserat på kollektiva beräkningar. Tilläggen kan avse förstärkningar av gjorda antaganden som inte kan beräknas individuellt.

5.2.1 Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning utgör skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av beräknade framtida kostnader och intäkter.

Avkastning

Den diskonteringsränta som tillämpas för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna för finansiell redovisning beräknas i enlighet med gällande lag och föreskrifter.

Dödlighet och livslängd

Antaganden om livslängd och dödlighet relateras till förväntat utfall för det egna försäkringsbeståndet. Därutöver används Statistiska Centralbyråns, SCB:s, framtagna årliga dödlighetsminskningar, vilka baseras på hela Sveriges befolkning som är mer homogen över tiden än KPA Pensionsförsäkrings bestånd.

Beräkningarna ska beakta kön vid dödlighetsantagande även i de fall då premien och tekniskt återköpsvärde beräknas med hjälp av könsneutrala antaganden.

Rätt till ändring

Vid beräkning av livförsäkringsavsättning ingår antaganden om materiella kontraktuella optioner i avtalen. De antaganden som tillämpas ska baseras på försäkringstagarnas beteende inom företaget.

Skatt

Vid beräkning av livförsäkringsavsättning ingår antaganden om skattebelastning.

Driftskostnader

För driftskostnader ska antaganden göras om förväntade administrativa kostnader, anskaffningskostnader och övriga kostnader inom avtalets gränser som allokeras till befintliga försäkringsavtal. Antaganden ska även göras för skaderegleringskostnader och kostnader för kapitalförvaltning. Driftskostnadsantaganden ska utgå ifrån att KPA Pensionsförsäkring verksamhet fortsätter, men inte inkludera kostnader för nyteckning och framtida icke avtalade premieinbetalningar.4.2.2

Avsättning för oreglerade skador

Beräkningar för avsättning ska grundas på aktuella och försäkringstekniskt vedertagna metoder.

Fastställda skador avseende livförsäkring

Fastställda skador (försäkringsersättningar) ska uppskattas till sitt kända belopp med tillägg för återbäring, beräknade skaderegleringskostnader och upplupen avtalad ränta enligt försäkringsvillkor.

Okända skador avseende livförsäkring

Avsättning för okända skador avseende livförsäkring ska göras med hänsyn till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet av inträffade men i efterhand rapporterade dödsfall.

5.3 Principer för återköp och belåning av försäkring samt överföring av försäkrings värde

5.3.1 Allmänna begränsningsregler

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till återköp eller belåning.

Av försäkringsavtalen ska framgå vilka försäkringar som omfattas av rätten att överföra försäkringens värde.

5.3.2 Principer för beräkning av tekniskt återköpsvärde

För varje försäkring bestäms ett *tekniskt återköpsvärde* beräknat med ledning av antaganden som gällde vid tidpunkten för inbetalning av premie.

Det tekniska återköpsvärde ligger bl.a. till grund vid ändring av försäkring.

5.3.3 Principer i samband med överföring av försäkrings värde

Överfört kapital bestäms av en försäkrings pensionskapital med avdrag för flyttavgift. Avgiftens storlek ska bestämmas så att den är rimligt avvägd mellan intressen för det kvarvarande kollektivet och den som utnyttjar rätten att överföra försäkringens värde.

Vid bestämning av försäkringsersättning vid överföring av försäkrings värde till annan försäkringsgivare ska avtalad förmån värderas enligt var tid gällande flyttvärdering. Värderingen ska göras så att det kvarvarande kollektivet ej missgynnas jämfört med de som väljer att utnyttja rätten att överföra försäkringens värde. Vid inflytt till KPA Pensionsförsäkring ska avtalad förmån bestämmas utifrån inflyttat kapital, aktuell premiegrund och beslutad solvensbelastning.

5.4 Principer för fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade

5.4.1 Beloppsandel i konsolideringsfonden

För alla försäkringar med sparande ska ett pensionskapital allokeras, *retrospektivreserv*, enligt contributionsprincipen. Retrospektivreserven räknas successivt fram med ledning av KPA Pensionsförsäkrings resultat på avkastning, skatt, dödlighet och driftskostnader.

När en försäkring med sparande ska börja betalas ut beräknar KPA Pensionsförsäkring om försäkringen ger rätt till återbäring och i så fall med hur stort belopp.

Avkastning

Avkastningsräntan ska bestämmas och tillgodoräknas försäkringarna i efterskott, med utjämning under längst tre månader, med ledning av periodens avkastning och konsolidering. Målkonsolideringsnivån är 100 %.

Den kollektiva konsolideringsnivån beräknas månadsvis och tillåts variera mellan 95% och 105%. Om den kollektiva konsolideringsnivån befinner sig utanför intervallet ska avkastningsräntan bestämmas med en kortare utjämningsperiod i syfte att nå målkonsolideringsnivån 100% inom en månad.

Driftskostnad

Belastningar för driftskostnader ska ske genom metoder som syftar till en skälig fördelning av driftkostnaderna mellan olika grupper av försäkringar och försäkrade.

Skatt

Tillämpad belastning för skatt ska syfta till att motsvara bolagets skattekostnader med utjämning kalenderårsvis.

Dödlighet och livslängd

Tillämpad dödlighet ska motsvara det faktiska dödlighetsutfallet varvid utjämning mellan åren får ske.

5.4.2 Principer för bestämning av tilläggsbelopp

Under försäkringstid är uppkommet överskott satt under försäkringsteknisk risk (beloppshöjning). Tilläggsbelopp p g a uppkommet överskott bestäms genom att retrospektivreserven relateras till en *prognosreserv*. Prognosreserven bestäms med ledning av KPA Pensionsförsäkrings aktuella erfarenhet och kan ändras under försäkringstiden. Därvid ska eftersträvas att realvärdet av utfallande pensionsbelopp inklusive återbäring ska vara så jämt som möjligt under utbetalningstiden.

5.4.3 Garanterad återbäring

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till garanterad återbäring.

5.4.4 Villkorad återbäring

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till villkorad återbäring.

6. Traditionell liv – Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring

Denna del inkluderar riktlinjer för tilläggförsäkring för premiefrielse och ersättning vid sjukdom.

6.1 Bestämning av premier

Hälsodeklaration och riskbedömning ska föregå tecknande och mottagande av försäkring, där KPA Pensionsförsäkring står en väsentlig försäkringsmässig risk. Riskbedömning ska ske enligt fastställda formulär. Undantag från detta kan beslutas av KPA Pensionsförsäkrings vd dels i enskilda fall, dels för grupper av försäkrade, där fara för negativt riskurval inte bedöms föreligga.

Riskbedömning enligt ovan ska även ske vid ändring av försäkring, om ändringen medför en utökad försäkringsmässig risk. Undantag kan medges om utökning sker

vid av företaget på förhand definierade tillfällen. Beslut om detta fattas av KPA Pensionsförsäkrings vd.

6.1.1 Avkastning

KPA Pensionsförsäkrings långsiktiga antagande om avkastning ska bestämmas på sådant sätt att företagets soliditet upprätthålls.

6.1.2 Dödlighet och livslängder

Antaganden om livslängd och dödlighet ska relateras till förväntat utfall för det egna försäkringsbeståndet. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna bolaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas. Vid bestämmande av antaganden ska säkerhetsmarginaler tillämpas.

6.1.3 Rätt till ändring

Belastning för kontraktuella optioner bör beaktas så att KPA Pensionsförsäkrings soliditet inte riskerar att försämrans.

6.1.4 Skatt

Antaganden om skattebelastning ska beräknas i enlighet med gällande regler för beskattning av livförsäkringsbolag. Belastning för säkerhet och utjämning i tiden får göras.

6.1.5 Driftskostnader

Belastning för driftskostnader ska syfta till att långsiktigt täcka försäkringens faktiska driftskostnader. Omständigheter som kan leda till olika verkliga driftskostnader mellan olika grupper av försäkringar får beaktas vid bestämning av belastning.

För riskförsäkringar ska premien fastställas för ett år i taget och vara så avvägd att den är tillräcklig för att täcka risken.

KPA Pensionsförsäkring får ta ut en avgift så att en försäkringstagares sammanlagda premie för försäkrade uppgår till minst ett minimibelopp per faktureringsstillfälle.

6.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning

Den totala försäkringstekniska avsättningen för finansiell redovisning ska motsvara summan av de enskilda försäkringarnas beräknade försäkringstekniska avsättningar, där antaganden är aktsamma.

Tillägg kan göras för erforderliga förstärkningar baserat på kollektiva beräkningar. Tilläggen kan avse förstärkningar av gjorda antaganden som inte kan beräknas individuellt.

6.2.1 Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning utgör skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av beräknade framtida kostnader och intäkter

Avkastning

Den diskonteringsränta som tillämpas för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna för finansiell redovisning beräknas i enlighet med gällande lag och föreskrifter.

Dödlighet och livslängd

Antaganden om livslängd och dödlighet relateras till förväntat utfall för det egna försäkringsbeståndet. Därutöver används Statistiska Centralbyråns, SCB:s, framtagna årliga dödlighetsminskningar, vilka baseras på hela Sveriges befolkning som är mer homogen över tiden än KPA Pensionsförsäkrings bestånd.

Beräkningarna ska beakta kön vid dödlighetsantagande även i de fall då premien och tekniskt återköpsvärde beräknas med hjälp av könsneutrala antaganden.

Rätt till ändring

Vid beräkning av livförsäkringsavsättning ingår antaganden om materiella kontraktuella optioner i avtalen. De antaganden som tillämpas ska baseras på försäkringstagarnas beteende inom företaget.

Skatt

Vid beräkning av livförsäkringsavsättning ingår antaganden om skattebelastning.

Driftskostnader

För driftskostnader ska antaganden göras om förväntade administrativa kostnader, anskaffningskostnader och övriga kostnader inom avtalets gränser som allokeras till befintliga försäkringsavtal. Antaganden ska även göras för skaderegleringskostnader och kostnader för kapitalförvaltning.

Erforderliga avsättningar utöver vad som sker med ledning av uppgifter om enskild försäkring, får ske med hjälp av kollektiva metoder.

6.2.2 Premiefrielseförsäkring

Under tid då sjukfall inte pågår, anses förväntade kapitalvärdet av beräknade framtida kostnader för försäkringarna vara lika med det förväntade kapitalvärdet av beräknade avtalade framtida premier varför avsättningen är noll för denna del.

6.2.3 Avsättning för oreglerade skador

Beräkningar för avsättning ska grundas på aktuella och försäkringstekniskt vedertagna metoder.

Fastställda skador avseende livförsäkring

Fastställda skador (försäkringsersättningar) ska uppskattas till sitt kända belopp med tillägg för beräknade skaderegleringskostnader och upplupen avtalad ränta enligt försäkringsvillkor.

Premiefrielse- och sjukförsäkring under utbetalning

Beräkning av avsättning ska ske med hjälp av aktuella antaganden om avveckling av sjukfall. Hänsyn ska tas till den försäkrades aktuella ålder och kön samt ålder vid insjuknandet.

Okända skador avseende livförsäkring

Avsättning för okända skador avseende livförsäkring ska ske med hänsyn till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet av inträffade men i efterhand rapporterade dödsfall.

Okända skador avseende premiefrielse- och sjukförsäkring

Avsättning för okända skador avseende tilläggförsäkring ska ske med hänsyn till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet av sjukrisiker inträffade men i efterhand rapporterade sjukfall.

6.3 Principer för återköp och belåning av försäkring samt överföring av försäkrings värde

6.3.1 Allmänna begränsningsregler

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till återköp eller belåning av försäkring. Undantag kan dock ske i särskilda fall efter beslut av vd vad gäller återköp.

Av försäkringsavtalet ska framgå i vilken mån försäkringsavtalet medger rätt till överföring av försäkrings värde. KPA Pensionsförsäkring ska förbehålla sig rätten att ta ut avgift. Avgiftens storlek ska bestämmas så att den är rimligt avvägd mellan intressen för det kvarvarande kollektivet och den som utnyttjar rätten att överföra försäkringens värde.

6.3.2 Principer för beräkning av tekniskt återköpsvärde

För varje försäkring bestäms ett *tekniskt återköpsvärde* beräknat med ledning av antaganden som gällde vid tidpunkten för ikraftträdande av den enskilda försäkringen.

Det tekniska återköpsvärdet ligger bl.a. till grund vid ändring av försäkring.

6.3.3 Principer i samband med överföring av försäkrings värde

Vid bestämning av försäkringsersättning vid överföring av försäkrings värde till annan försäkringsgivare ska avtalad förmån värderas enligt var tid gällande flyttvärdering. Värderingen ska göras så att det kvarvarande kollektivet ej missgynnas jämfört med de som väljer att utnyttja rätten att överföra försäkringens värde.

Vid inflytt till KPA Pensionsförsäkring ska avtalad förmån bestämmas utifrån inflyttat kapital, aktuell premiegrund och beslutad solvensbelastning. Om inflyttat kapital ej täcker premien för den avtalade förmånen faktureras mellanskillnaden.

6.4 Principer för fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade

6.4.1 Användning av konsolideringsfonden för indexering

Försäkringstekniskt överskott används i första hand till indexering enligt försäkrat kollektivavtal och i andra hand till indexering av övriga intjänade pensionsrätter.

För verksamhetsgren *Tjänstepension utan individuell överskottsfond* bör konsolideringsnivån ligga mellan 115 och 170 procent. Om konsolideringsnivån understiger 115 procent eller överstiger 170 procent ska åtgärder vidtas i syfte att konsolideringsnivån återställs till detta intervall inom tre år.

För verksamhetsgren *Tjänstepension med individuell överskottsfond* bör konsolideringsnivån ligga mellan 95% och 105%. Den kollektiva konsolideringsnivån beräknas månadsvis och tillåts variera mellan 95% och 105%. Om den kollektiva konsolideringsnivån befinner sig utanför intervallet ska avkastningsräntan bestämmas med en kortare utjämningsperiod i syfte att nå målkonsolideringsnivån 100% inom en månad.

6.4.2 Garanterad återbäring

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till garanterad återbäring.

6.4.3 Villkorad återbäring

KPA Pensionsförsäkring tillhandahåller f.n. inga produkter med rätt till villkorad återbäring.

6.4.4 Överskottsfond

Överskottsfond avser endast de försäkringstagare (arbetsgivare) som särskilt avtalat om överskottsfond.

Värdet av överskottsfonden utgörs vid beräkningstidpunkten av summan av pensionskapital med avdrag för kapitalvärdet av de garanterade förmånerna ökade med erforderlig säkerhetsmarginal.

Överskottsfonden är en del av KPA Pensionsförsäkrings konsolideringsfond.

7. Fondförsäkring

7.1 Bestämning av premier

Hälsodeklaration och riskbedömning ska föregå tecknande och mottagande av försäkring, där KPA Pensionsförsäkring står en väsentlig försäkringsmässig risk. Riskbedömning ska ske enligt fastställda formulär. Undantag från detta kan beslutas av KPA Pensionsförsäkrings vd dels i enskilda fall, dels för grupper av försäkrade, där fara för negativt riskurval inte bedöms föreligga.

Riskbedömning enligt ovan ska även ske vid ändring av försäkring, om ändringen medför en utökad försäkringsmässig risk. Undantag kan medges om utökning sker vid av företaget på förhand definierade tillfällen. Beslut om detta fattas av KPA Pensionsförsäkrings vd.

7.1.1 Avkastning

I försäkringsavtalen ska inte ingå något löfte om avkastning.

7.1.2 Dödlighet och livslängder

Antaganden om livslängd och dödlighet ska relateras till förväntat utfall för det egna försäkringsbeståndet. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna företaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas. Vid bestämmande av antaganden ska säkerhetsmarginaler tillämpas.

7.1.3 Skatt

Antaganden om skattebelastning ska beräknas i enlighet med gällande regler för beskattning av livförsäkringsbolag.

7.1.4 Driftskostnader

Belastning för driftskostnader ska syfta till att långsiktigt täcka försäkringens faktiska driftskostnader.

7.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning

7.2.1 Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen utgörs vid var tidpunkt av summan av gällande inlösenvärden för enskilda försäkringar justerade med upplupna avgifter, samt, om följande är större än noll, det belopp varmed det förväntade kapitalvärdet av framtida skatt-, - och driftskostnader överstiger förväntat kapitalvärde av riskpremier och avgiftsuttag.

Vid beräkning av kapitalvärden ska diskonteringsräntan beräknas i enlighet med gällande lag och föreskrifter.

Med inlösenvärdet menas antalet andelar multiplicerat med köpkursen för respektive fond. Med en fonds köpkurs menas det pris per fondandel som KPA Pensionsförsäkring erhåller vid försäljning (inlösen) av andelar aktuell dag.

7.2.2 Avsättning för oreglerade skador (försäkringsfall)

Beräkningar för avsättning ska grundas på aktuella och försäkringstekniskt vedertagna metoder.

Fastställda försäkringsersättningar

Fastställda försäkringsersättningar ska uppskattas till sitt kända belopp med tillägg för beräknade skadebehandlingskostnader och upplupen avtalad ränta enligt försäkringsvillkor.

7.3 Återköp och belåning av försäkring och överföring av försäkringars värde

7.3.1 Återköp och överföring av försäkrings värde

För kollektivavtalsgrundad tjänstepensionsförsäkring medges inte rätt till återköp.

För övriga försäkringslösningar medger inte KPA Pensionsförsäkring rätt till återköp. Undantag kan dock ske i särskilda fall efter beslut av vd vad gäller återköp.

Av försäkringsavtalet ska framgå i vilken mån försäkringsavtalet medger rätt till återköp av försäkring eller överföring av försäkrings värde. KPA Pensionsförsäkring ska förbehålla sig rätten att ta ut avgift vid återköp och/eller överföring. Avgiften ska vara väl avvägd med tanke dels på företagets faktiska kostnader dels på skäligheten i avgiftsnivån för försäkringstagaren.

Livförsäkringens återköpsvärde ska sättas lika med inlösenvärdet minus återköpsavgift.

Belåning av försäkring medges inte.

7.4 Fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade

Försäkringsavtal ska tecknas utan rätt till återbäring. KPA Pensionsförsäkring kan utge återbäring av uppkommen vinst på livsfallsförsäkring för försäkringsavtal, där reglering via justering av antaganden om livsfalldödlighet inte är tillräckligt. Beslut om detta fattas av styrelsen.

7.5 Periodisk utbetalning

Inför utbetalning fördelas värdet på försäkringen på periodiska utbetalningar. Vid fördelningen används antaganden avseende avkastning, driftskostnader, skatt samt dödlighet. Beräkningsantagandena kan ändras, även för försäkringar vars utbetalningar har påbörjats.

7.5.1 Avkastning

Avkastningsantagande bör väljas i syfte att hålla den reala nivån på beloppen konstant över tid.

7.5.2 Driftskostnad

Belastning för driftskostnader bör syfta till att täcka företagets beräknade faktiska driftskostnader.

7.5.3 Skatt

Antagande om skattebelastning bör beräknas i enlighet med gällande regler för beskattning av livförsäkringsbolag.

7.5.4 Dödlighet

Tillämpade dödlighetsantaganden bör relateras till förväntat utfall för det egna beståndet. Som grund för antagandena används i första hand den dödlighet som observerats inom det egna beståndet.

8. Familjepension AKAP-KL

Denna del inkluderar riktlinjer för Familjepension AKAP-KL.

8.1 Bestämning av premier

Premien ska bestämmas så att den förväntas bli långsiktigt hållbar.

Premien ska fastställas som en procentsats på årslönesumman med undantag för fortsättningsförsäkring där premien fastställs i krontal. Samma procentsats ska tillämpas för alla försäkrade medan krontalspremien är beräknad som en genomsnittspremie för hela beståndet.

Premien ska fastställas utifrån KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet samt prognos av förväntat framtida utfall.

Riskbedömning ska följa regelverket enligt kollektivavtal. Vid ändring av försäkring d.v.s. vid tecknande av fortsättningsförsäkring kan krav på hälsoprövning föregå tecknande och mottagande av försäkring om en sådan medför utökad försäkringsrisk.

8.1.1 Avkastning

Vid beräkning av premie får ett antagande om förväntad avkastning tillämpas.

8.1.2 Skatt

Antaganden om skattebelastning ska beräknas i enlighet med gällande regler för beskattning av livförsäkringsbolag. Belastning för säkerhet och utjämning i tiden får göras.

8.1.3 Dödlighet och livslängd

Vid beräkning av premie ska hänsyn i första hand tas till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet och bedömning av framtida förväntat utfall om dödlighet. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna företaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas

8.1.4 Sjuklighet

Vid beräkning av premie får antaganden om förväntat utfall om sjuklighet tillämpas. I första hand tas hänsyn till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet och bedömning av framtida förväntat utfall om sjuklighet. Vidare så får beräkningen beakta både den förväntade insjuknandeintensiteten och avecklingsintensiteten för inträffade sjukfall. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna företaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas.

8.1.5 Övriga antaganden

Vid beräkning av premie ska hänsyn tas till KPA Pensionsförsäkrings erfarenhet och bedömning av framtida förväntat utfall gällande rätten till ersättning vid försäkringsfall.

8.1.6 Driftskostnader

Vid beräkning av premie ska belastning för driftskostnader beaktas, där dessa långsiktigt ska täcka försäkringarnas faktiska driftskostnader.

KPA Pensionsförsäkring kan ta ut en tilläggspremie så att en försäkringstagares sammanlagda premie för dess försäkrade uppgår till minst ett minimibelopp per faktureringsstillfälle.

8.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar för finansiell redovisning

Den totala försäkringstekniska avsättningen för finansiell redovisning ska motsvara summan av de enskilda försäkringarnas beräknade försäkringstekniska avsättningar, där antaganden är aktsamma.

Tillägg kan göras för erforderliga förstärkningar baserat på kollektiva beräkningar. Tilläggen kan avse förstärkningar av gjorda antaganden som inte kan beräknas individuellt.

8.2.1 Livförsäkringsavsättning

Som livförsäkringsavsättning ska det kapitalvärdet av de framtida förväntade dödsfallsersättningarna för det försäkringsskydd de försäkrade åtnjuter avsättas.

Avkastning

Den diskonteringsränta som tillämpas för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna för finansiell redovisning ska utgå från legala krav och av Finansinspektionen gällande föreskrifter.

Dödlighet och sjuklighet

Vid beräkning av livförsäkringsavsättning ska värderingen ta hänsyn den försäkrades, och i tillämpliga fall förmånstagarens, förväntade risk för dödsfall och sjuklighet baserat på kön och ålder. För att göra uppskattningar kan - utöver uppgifter som tagits fram inom det egna företaget - även uppgifter inom försäkringsbranschen, annan bransch eller enligt befolkningsstatistik tillämpas

Driftskostnader

Belastning för driftskostnader ska syfta till att täcka försäkringarnas faktiska driftskostnader.

Till livförsäkringsavsättning ska även avsättning ske för ej förbrukad premie, vilken värderas pro rata temporis.

8.2.2 Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador delas upp på fastställda skador och okända skador. De fastställda skadorna ska anges till sitt fastställda belopp med tillägg för beräknade skaderegleringskostnader och upplupen avtalad ränta enligt försäkringsvillkor. För okända skador ska avsättning för icke fastställda skador ta hänsyn till KPA Pensionsförsäkrings tidigare erfarenhet samt inkludera ett tillägg för beräknade skaderegleringskostnader.

8.3 Återköp och belåning av försäkring och överföring av försäkringars värde

Försäkringarna kan varken återköpas, belånas eller flyttas.

8.4 Fördelning av överskott till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade

Försäkringstekniskt överskott som inte behövs för förlusttäckning kan fördelas i enlighet med KPA Pensionsförsäkrings bolagsordning. Överskott används i första hand till reduktion av premier eller villkorsförbättringar.